

Tõe Sõnumid

8. aastakäik.

Tallinnas, 1924.

Nr. 1.

Uue aasta läwel.

Wanas seitsme mäekünka pääle ehitatud linnas Tiiberi jõe kaldal, oli tord üks tore tempel, mis Jaanuse nimelise kahepääga jumala kuu eneses sisaldas. Tema waatas ühel ajal ida- ja lääne poole, ettepoole ja tahapoole, minewikku ja tulewikku ning teda austati roomlastest kui alguse ja lõpu jumalat. Jaanuar, Tähttraamatu esimene kuu, kannab tema mälestuseks selle jumaluse nime.

Aasta wahetusel wõime ka meie tõelikult; enda waadetega minewikku ja tulewikku, eneste meelest selle kahe pääga jumaluse sarnased paista. Meie elus on 1923 a. inwentaari ülelugemine lõpetatud; aruanded on lõpuse wiidud ja midagi sellest, mis minevikus, ei wõi meie keegi enam muuta. Meie terwitame uut aastat ja asetame uue Kalendri seinale.

Uue aasta läwel jääne kui tahtmatalt pifut peatama ja wihwitame edasi sammudes. Tahastine Josua sarnaselt tunninäitajat seisus hoida ja tulewiku üle järele mõelda. Kuid aeg ei wiivita; meie leiame end ootamatalt juba kaugel wahutawal 1924 aasta elumerel wõitluses mässawate lainetega — muredega, raskustega ja mõistatusliste küsimustega tulewiku kohta. Kas on meil wõimalik midagi tulewate sündmaste kohta teada? Kas wõime kindlasti teada mida warjul olewad päewad, nädalad ja kuud meile toowad? Misugune saab minu ehk minu isikiline saatus olema?

Philosophid — mõtteteadlased — tõendawad et ajalugu järjekindlalt kordub ning samuti ka inimeste elu ja et ainult siis tulewikku dieti mõistame, kui meie minewikku mõista ja seletada wõime. Seda waatepunkti eneste põhjaluseks wõttes püüawad õpetlased endist ajalookäiku mõista ja selle abil tulewikku ennustada.

Üks kõik kui meelitawad ja kindlad need põhimõtted ei paista, ja kui ka pea kõik nende lafuts otsustawad, saawad need siiski väga tihti rahwaste elus ettetulewate sündmuste läbi halastamatalt ümberlükatud.

Kes küll minewiku ja meie aja suurwaimudest on wõinud ja teadnud seda ettekuulutada, mida wiimase kümne aasta jooksul oleme läbielanud?

Misugune riigimees teadis ettekuulutada et keisrid nende aujargede päält kõrvaldatasse? Kes wõis ette teada et Wene rubla ja Saksa mark nõnda oma wäärtuses langes? ehk et hästi organiseeritud Euroopas nii paljud nälja ja külma läbi pidid otsa saama

ja et isegi kogu kultuur kokuwarisemise eel seisis, milline hädaoht weel praegugi möödnud pole?

1914 aasta suwised sündmused tulid kõigile ootamatalt ja kogu maailm tunnistas, et see kõigile üllatuseks oli. Nii isewalitsuslaste, rahwuswalitsuslaste kui kommunistide plaanid on tühjaks läinud ja nende mõtted segadusesse aetud. Riigimehed ütlevad awalikult et meieaegsetele sündmustele ühtegi sarnast eeskuju ajaloos ei leidu. Poliitikamehed on nõuta ja ei mõista käesolewaid küsimusi lahendada. Kõigelihtsam mees teab tulewiku kohta samapalju, kui Bonar Law ehk Hloid George, Poincare wõi Lenin.

Laialdastes seltskondades on awalikult igasugustest tõblistest piiridest üleastunud ja Sumala käskude kui ka riigi seaduste ja ülemuse põlgamine on hädaoht, mis kõiki maid õhwardab.

Zoomulikult pööratakse kiriku poole, et saält selle tornise rahwamere waigistamiseks abinõusid leida, kuid üleüldine, uuemoeline, rahwuslik ristiusk, mida walmulikkude enamus on püüdnud aja waimu- ja wooluga kokufõlastada, on usu elawa Looja sisse, Piha Kirja pühast Waimust sisseandmise ja Kristuse, kui Sumala Poja kohta, enda põhimõttest ärabeitnud, seda minewiku jäämustels ja effõpetuseks tembeldades. Tagajärjed on kõigele, kes mõista tahawad, seletamatalt selged, sest tegelik elu näitab seda.

Kõik maailm seisab täna weel enam nõutalt ja kindlusetalt, kui endistel aastatel, mitmesuguste keerdküsimuste ees ning otsib tagajärjetalt nende lahendust. Ja, maailm on nõuta; temal puudub elu merel kompass ja tuleorn.

Kuid kas ei ole siis vähematti wäljapääse teed sellest seisukorrast; ainsamatti nõuandjat, kes inimkonnale õiget sihti filme ette wõiks säeda? Abinõusid, mille kaudu inimene wõiks sellega, kes tord kõigile elu annud ja weel täna kogu ilmade täiust juhib, lähemasse läbikäimisesse astuda ja temalt kõige kohta nõu- ja abi saada, mis inimesel üle jõu käib?

Selle küsimuse pääle wastame meie kõigekindlamalt: Ja, see on olemas! Meie leiame seda Piibli raamatus, mille wastu nii palju on wõideldud ja mida nii palju tagakiusatud, kuid mis tõna weel kaljukindlalt oma alusel seisab ja ainsam muutmata asi on maailmapääl. Tanieli Sumal „ilmutab, mis sügaw ja salajas on; ta teab, mis pimeduses on, sest

tema juures elab walgus". Tan. 2, 22. See Jumal elab täna weel ja räägib kõige rahwaga meie päiwil oma elawa sõna läbi. Selle jumaliku raamatu kõigile mõistetawa keele kohta ütleb Dr. Henry van Dyke: „Sündinud Idamaal ja rietatud hommitumaalisesse wormidesse ja piltidesse, rändab Piibel maailma teedel, wõtab järjekindlalt üks maa teise järele oma alla, ja pakub kõigile nõututele abi ja juhatusi. See raamat mõistab sadades keeltes kõikide südamete wastu rääkida. Tema astub würistide lossidesse ja saunamehe kotta teatades et nemad mõlemad wõiwad Jumala lasteks saada. Lapsed kuulatawad tema jutustusi huwituse ja rõõmuga; targad inimesed uuriwad teda elu tähendamis-sõnadena. Selles raamatus leidub troosti raskuste ajaks, julgustamise sõnu nõutuse päewadeks, elu ja walgust tumedate tundide jaoks. Tema ütlemisi korratakse rahwa koosolekutel ja tema nõuannet fofistatakse ühiskutele kõrwa. Targad ja wägewad wärisewad tema hoiatuste ees, aga alandlikkudele ja maharõhutute wastu räägib tema emoliku südamlikkusega...

Tema ülewad sõnad muutuwad pärlitest kallimaks, kui need südame lähedale pääsewad. Ükski nendest, kes seda warandust wõib omaks nimetada, ei ole waene ega mahajäätnud“.

Pühhas Kirjas sisalduwate findlate tõdede kohta ei ole ükski — kes neid otsekohehes meeles ja erapoolelt on läbitatfunud — tahtlewale ja põlgawale seisukohale asuda wõinud.

Kindel prohwetlik sõna „mis pimedas paigas paistab, senni kui päew wälja paistab ja koidutäht tõuseb teie südames“ ja et „inimese tahtmise läbi ei ole iial ei ühtegi prohwetikuulutust ettetoodud, waid pühad Jumala mehed on rääkinud juhatawud pühast Waimust“, on meie käes. 2. Peetr. 1, 19—21.

Läbi kõikide ajajätkude kõlab jumalil wäljalt: „...mina olen Jumal ja ei ükski muu, Jumal olen ma, ja ei ükski ole kui mina. Kes kuulutab algusest, mis pärast sünnib, ja

wanast ajast, mis ep ole weel tehtud, kes ütleb: Minu nõu peab forda minema“. Jes. 46, 9. 10.

Paneme tähele Pühhas Kirjas sisalduwaid findlaid prohwetikuulutusi minewiku rahwaste, maade ja linnade kohta; löö lahti ajaloo leheküljed ja wõrdle prohwetikuulutusi ajalooa, siis saad ja leidma, et kõik, mida Jumal aastatuhandete eest ettekuulutanud, täpselt on täide läinud.

Toetades niisuguse kindla põhialuse pääle, wõib iga tõelik kristlane maailmas kõigesuurem optimist olla. See raamat kuulutab meile suure arwu prohwetikuulutuste läbi, et meie ajaloo kõigetumedamal tunnil elame, mis weel seda enam suureneb, mida lähemale meie kõige sündmuste lõpule jõuame.

Kristus jutustas oma jünaritele mitmeid raskeid aegu mis pidid tulema ja ütles neid sündmuse üleslugedes et see kõik alles „suure waewa hakatus“ olla. Kas peaks siis praegune maailma seisukord Piiblitundjale isikule mõistmata asi olema wõi ootamalt tulnud paistma? Seesuguse seisukorra tulekut on piibel aasta tuhandet ettekuulutanud.

Jääks ainult küsimus, mis pärast kõik nõnda on, nagu seda praegu igal pool näeme? Ka selle kohta annab Jumala sõna selge wastuse. Ta ütleb Jesaja läbi: „Oh et ja oleksid mu käsused tähele pannud! Siis oleks su rahu olnud kui jõgi ja su õigus kui mere lained“. Jes. 48, 18. „Alga et ma

olen hiiidnud ja teie olete wastu tõrkunud, ma olen oma käe sirutatud ja ükski ei pane seda tähele; ja teie ei ole ühestki minu nõust hoolinud ega tahtnud mu noomimist mitte... Seepärast peawad nemad oma wiiside kasu sõõma ja oma nõupidamisest küll saama. Sest et rumalate ärapäõramine neid tapab ja halpide hooletu elu neid hukka saadab“. Op. 1, 24. 25. 31. 32.

Jumala salgamine ja sõnakuulmatus tema käsude wastu on küll, mille wilja kogu maailm täna lõikab; see on Jumala loodu-

Kes? Kui! Siis!

Kesk maiset eluwoolu,
Tööd, waewa, pisaraid,
Kes näitab ülespoole,
Teed õige sihile;
Kes elus igal ajal,
Õöl, päewal, hommikul,
Su jalga õigel rajal,
Siin hoiab elu teel?

Kui mõeldes mikewikku,
Meel nukker, süda, kurb,
Ja olewiku walgel,
Ilm meile hädaorg;
Kui tulewiku merel,
Torn puudub, ankur, kett;
Kes sirutab siis wastu,
Sull toetuseks kätt?

Siis tõsta silmad üles,
Ja waata taewa pool —
Kes mõõtmatuses süles,
Kõik juhib, kannab hoolt?
See Isa, Poeg ja Sõna,
Kes Piiblis ilmutud,
On „tõde“, „tee“ ja „elu“ —
Mis sull weel tarwis muud?

See Sõna uuel aastal,
Meil olgu täheks eel —
Siis elupimeduses,
Jalg kindel, rõõmus meel.

fesse lahkkelid sünnitanud ja häda ning wilestust wiimase wõimaluseni suurendanud. Kas Piibel meile siis ka sellest seisukorrast wäljapääsu teed ei näita? Ja, kindlasti! Kuid selleks, et ta meile õige tee näitajaks wõiks olla, peame ise eneste seisukohta muutma.

Rogu ilmadetäiust juhü nägemata Looja läü.

Tema räägib meile kahesugusest rahwast maailmas, ja ütleb, misugune rahwas saab tema juhatusi mõistma. Tanieli läbi on kirjutatud et... „hõelad teewad hõelust ja ei ükski, kes hõel on, ei wõta seda mõista; aga mõistlikud mõistawad küll“.

Tan. 12, 10. Tema, kes kõik ilmadetäiuse on loonud ja weel täna neid oma wägewa käega kannab ja juhü, tahab oma algplaani meie maakera juures teostama hakata. Batu läbi on inimkond ja nende läbi ka rogu meie maakera niisugusesse seisukorda sattunud, mis Jumala looduses lahkkelid sünnitab. Waata: Jes. 24, 1-6. Selle kohta leiame Piiblis palju teadaandeid, mis nõu Jumalal selle maakera ja teda ümbritsewa õhukihiaga on. Üks neist paljudest teadetest on: „Sa oled ju wanast maale aluse pannud ja taewad on su kätetöö. Nemad lähewad hukka aga sina jääd seisma ja kõik need saawad wanaks kui tuub; ja wõtad neid muuta nõnda kui riide ja nemad saawad muudetud“.

Laul 102, 26, 27. See aulik muutmisaeg on juba wanasti usuisade ülem rööm olnud. Meie aga oleme sellele sündmusele palju lähemal kui nemad

ja wõime praegusest maailma seisukorrast seda selgemini Jumala plaani selle maa kohta, mõista, mida enam meie Kristusest ettekuulutatud ajamärksid täideminema näeme.

Täpi päält ei ole mitte seda aega teada antud, millal selle maa tõeline Kuningas saab tagasi tulema; aga täideläinud prohwetikuulutused näitawad meile selgesti, ei see sündmus uffe ees on.

Jumal saadab täna weel sellekohase hoiatusekuulutuse üle maailma ja annab seega kõigile oma plaani teada. Jumala kutse kõigile rahwale on nõnda mõjuw ja selge, tema armurikas hüüd nõnda õrn ja südamlik et see peaks kõigile kuuldaw ja mõistetaw olema. Ükski ei wõi suuremat wiga teha, kui see, et ta praegu mõtlematalt ja tähelepanematalt edasi elab, ilma et oma wahkorda Jumalaga korraldaks ja tema juures wastuwõtmise enesele kindlustaks.

Tähtis on ka selle aasta algusel iseäralikult tõsiselt selle pääle mõelda. 1924 aasta palub jällegi igale ühele uuesti, nii kaua kui armu aeg kestab, wõimalust inimese joo parema sõbraga tutawaks saada ja end kindlamalt Jumala sõna pääle toetada.

Kõigile kätte saadaw walgu hallitas.

Kallim kalliskiwidest, soowimiswäärilisem seisuse- ja auastmetest ning wõimuomandamise wõimalustest on see eesõigus mis kõigile uuel aastal pakutakse, sellepärast tarwita seda tuni aeg on.

Kadumaläinud päewad.

Iga päew on kasutatult mööda läinud, mil mina midagi Jumala sõnast õppinud pole.

Igal päewal peaksite Jumala sõna enestele ette wõtma ja nii tihti, kui meie seda eneste ette wõtame, peaksite säält ka endale midagi omandama. See päew on kaotatud, mil meie midagi head pole teinud. Parema on meie waimlisele elule abiks olla, kui ihulisele; kuid ühte tehes ei pea meie teist unustama. See päew on kaotatud, mil mina

sisemist ühendust Jumalaga ei ole tunnud. See päew on kaotatud, mil minasõnast edusammu usu tee pääl ei ole teinud. Iga reisija peab kindlasti seda päewa kaotatuks, kui ta reisul olles päewa paigal seisma peaks.

Oh kui palju kaduma läinud päewi on meie mööda läinud elu Kalendris!

Ueg on lühikene ja igawil ligeneb iga aastaga. Kas ei peaks meie sellepärast iga päewa kasulikult tarwitama, ja sellega kohe täna algust tegema?

Maawärilemine Jaapanis.

Jokohama ja Tokio olid laupäeval 1. septembril 1923 a. pidulikus ehtes. Reedel 31. aug. oli Jaapani feisri sünnipäewa pühitsetud mis järeldusel iseäranis Tokio, Jaapani pealinn, suurtsugu wõdrastega oli täidetud, kes fogu riigist selleks olid kokku sõitnud, et sel juhtumisel feisri perekonda austada. Põud, lõbusused ja piirita kõlbluswastane elu oli igal pool iseäraliselt päewakorral. Ka ilm oli haruldaselt ilus. Selmisel õöl oli karastawat wihma sadanud ja piinliku palawa, mis juba pikemat aega festes looduse oli janunema pannud, kõrwaldanud.

1. septembril 1923 a. punkt kell 11,58 tabas maawärilemine Jaapani pinda kuid iseäraliselt just Jokohamat ja Tokiot. Selleks ei olnud vähemasti eelhoiatust, millest midagi sarnast oleks wõinud järeldada. Pärast maawärilemist jutustas mulle üks härra kuidas alles hiljuti üks üleilmdise kuulsusega maawärilemise tundja teadusmees oli tõendanud, et Kamatura linn, mis mõned miilid Tokiost eemal ja linnad ning linnad, mis Kamatura ümbruses, sellepärast täielikult maawärilemise hädaohust wõiwad wabad olla, et sääl läheduses alati laawa wäljapurskamiskohad tegewuses olid.

See õpetlane tõendas, et niikaua kui tulepurskawad mäed tegewuses on, olla need findlustus-wentiilidals et maakeras peitunud jõud häwitustööd ei saa teha. Kuid ometigi on kindel tõsiasi, et Kamatura ja selle ümbrus on maawärilemise läbi häwitatud ja tulepurskamiskohad on tegewamad kui ilgigi ennen.

Mõnda ei mõeldutki 1. sept. maawärilemise hädaohu pääle.

Maawärilemise ajal laewa lael.

Maawärilemine ei kestnud mitte kauem kui kolm wõi neli sekunti ja mõni filmapilt selle järele olid inimesed kui uimased ja tuimad.

Selleks on palju aega tarwis mil arwuta inimestehulgad selle hirmu järeldustest täielikult toibuwad; mõne juures on see üleilmdise wõimata. Maawärilemise filmapilgul olin mina

ühhe suurema ja ilusama laewa „Empress of Australia“, lael. Laew seisis Jokohama sadamas ja ootas iga filmapilt wäljasõiduks märguannet Briti-Columbia poole, sest just lõunaajal lahkub see merehiiglane oma ant-russeisemise kohalt.

Mõni sekunt pärast maawärilemise tõuseid pais-tis igal pool kirjeldamata waatepilt filma.

Mehed ja naised jook-sid meeletult lähiseigi ilma et teaksid kuhu rutata.

Nii kaugele kui laewalt näha wõis olid kõik uulitsad weega üle laetud ja tollimaja oli naopinnaft kadunud. Kõik tollimaja ümbruses olewad ehitused olid pooleni wees ja kõlufid enda tsementalustel.

Süglalaew, millel mina olin, oli 25 — 30 jalga kaldalt eemale paisatud. Uued ehitused, mis rauast ja tsementist kokkukujutatud, olid

kõik rusudels warisenud. Suur, file, kiwidega prügitatud pinnaga ja tsement kõnniteedega plats oli lainetetaoliselt kohati ülessekerkinud ja kohati wajunud ning lõhkenud.

Mitmed kümmed majad muuli ääres olid wilku, langelid rusudeng kokku ja mõned wajufid täiesti maa alla. Palju rahwast, kes enda omaid ja sõpru olid saatma tulnud, olid parajasti muuli peal seisnud, lahtuwatele südamlike õnnesoowe kaasa hüüdes.

„Maawärilemised peawad olema mõnes paigas ja hirmsad asjad“. Lul. 21, 11. Kristus.

Mitmed nendest olid just laewa treppi mööda laewalt lahkumas, kui maa kõituma hakkas.

Nemad langesid wette ja jäid trepikäsi-puude külge niikauaks rippuma, kui keegi tuli ja neid säält wabastas. Paljud jooksid, abi otsides, paatidesse ja laewakeste pääle, ja õnneks juhtuski, et neid seekord kaunis arwurikkalt kalda ääres oli. Sajad inimesed jooksid edasi tagasi ja otsisid peatuspaika mis ei kõiguks; sest mõne minuti jooksul tuli teine tõuge, kuigi mitte just nõnda tugew kui esimene, ja ka weel hiljem oli nõrgemaid tõukeid tunda. Pilwed ja tolm tegid fogu ümbruses toewaaluse pimedaks. Warsti pärast seda pääsis tuli lahti. Leegid tõusid igal pool ülesse.

Ümbrus muutus waheldamisi pimedaks ja walgeks. Päikene oli tundide kestel tule sarnane. Kõik oli õudne ja kohutaw. Paljud mõtlesid et Jumala kohtu päew on tulnud, ja mõju, mis need sündmused mõningate inimeste pääle awaldasid, oli kohutaw. Paljud laewal olejad oli endale päästewõõd ümber sidunud ja olid igal minutil walmis wette hüppama.

Jokohama rusudes.

Jokohama, Jaapani ilusam sadamalinn enda ilusate, suurte ehitustega, eeskujuliku liikumissisfeseadetega ja kaubamajadega, ilusate parkidega ning pea poole miljoni elanikuga, see läbitäimise keskkoht, kus äriline läbitäit igal aastal paljude miljonite nennideni ulatas — seda linna ei olnud enam. Majad olid maapinnale kokuwarisenud ja igal pool linnas wõis maapinnas suuri awausi näha, mis haigutawalt wastuwaatasid. Kõik liikumine oli seisus ja inimeste kätetöö oli ärahäwitatud.

Palju elanikka oli maawärisemise ja sellele järgnewa tule läbi hukka saanud. Häwituse järelduused olid uskumata kohutawad; tuhanded ja kümned tuhanded olid elawalt ära põlenud, sest inimestel ei olnud wõimalik kokuulangunud majade rusude alt wälja pääseda, mille alla nad maetud olid.

Paljud, kes kokuulangewate majade alt wälja pääsenud, said peagi tulest ümberpiiratud ja said ilma ärapäasmise teed leidmata, ikkagi haleda otja. Surnuid oli igal pool näha — uulitjatel, maapinnas asuwates lõhedes, kanaalides ujumas ja majade treppide peal. Uulitjatrammi rööpad olid kõwerad ja kokufulanud, kui oleks need kummist olnud. Mitmed lõhed maapinnas olid küllalt nõnda suured, et kõigesuuremat laewa endasse mahutada. Linna suured weejuhimise torud olid

lõhkenud, ja mitmed linnaosad olid jõgedeks ja tiikideks muutunud.

Sinnapuiestikud said peagi põgenemispaitadeks, kus mitmed tuhanded inimesed mõni aeg kaitset leidsid. Paljud, kes eluaegse püüdmise järele enestele majakesed soetanud ja warandusi kogunud, olid rõõmsad, et eluga pääsesid. Kõik läks kaduma.

Laewad ja paadid põlewad.

Maal ja weepääl tegi tuli häwitustööd. Harwuta hulk laewu ja paate, mis sadamas liikusid, pidid peagi saatuse hoolde jäätama. Paljud neist wõtsid peagi tuld, ja neid pidi tule, tormi ja lainete hooldeks jäätama. Mõned wäiksematest alustest olid mitmesuguste tuld-wõtivate õlidega täidetud, mõnedel olid puud ja muud tuld-wõtivad ained. Peagi kostis igalt poolt üks plahwatus teise järele, mis tule häwitawat tegewust tõendas. Sadanded tuled olid igal pool ühel ajal põlemas ja fogu see päew, järnew õõ ja weel teine päew oli taewalaotus tulest punane. Muuli ääres seiswad hiiglalaewad olid suures hädaohus; sest mõned põlewad õlilaewad jõudsid juba kuni weeliinini põleda ja fogu ümbruse wesi oli palju õlikorruga taetud.

Kui Jumal ei oleks halastanud ja tuult teisele poole pööranud, siis oleksid tuhanded hirmsa tule surma roaks saanud. Ka mina ei oleks elusse jäänud ega neid sõnu wõinud kirjutada. Tõelikult Jumal tegi imet.

Laewade ohwitser- ja meeskonnad püüdsid igal wõimalikul wiisil abi anda. Ka laew, millel mina asusin, tegi kangelase tööd. Tema 4. masinat pumpasid igas minutis 320 gallonni wett wälja ja 30 schlouchi purskasid wahetpidamatalt weejugasid häwitawatesse leekidesse. Mehed olid kuus, kahetja, kümme ja rohkem tundi korruga schlouchisid hoidmas, kuna teised jälle abitarwitajatele ja haawatutele abi andsid. Lühikese aja jooksul oli „Empress“ warjupaigaks ja haigemajaks muutunud ja inimesed tulid sadade wiisi laewa pääle, kuni senna 2000 põgeneja ümber oli koku kogunud. Ujutati pääste grupped ja paljuid tõmmati nõõridega ja teiste abinõudega laewa pääle. Tehti kõik, mis wõimalik, et hädalistele abi anda.

Jäle waatepilt.

Kohutawat waatepilti awaldasid need sadanded keda lõmastatult, paistetamult ja wertselt laewale kanti. Nende seas olid paljud kellel jalgade ja käte luud purustatud olid; mitmel oli pealuu raskesti wigastatud.

Järgneb.

Sõjad, katkud, näljad, maawärisemised.

Miks pärast on need sündmused enneolemata suurel määral maad võtnud ja kas nad midagi tähendavad?

Kohe algusel mõjutas saadan inimest uskuma et Jumalale vastuhakkamine ja tema käskude ning seaduste tähelepanemata jätmine tõelist vabadust tähendavat, ehk see küll tõelikult wilets patu orjapäoli oli. Kuid inimesed uskusid seda walet kui selget tõde. Nemed näitavad, kui püüafid nad Jumala soowi täita, kuid tõelikult käiwad nad iseenda teed, ja seletavad Jumala eeskirje teisiti. Omakasu püüded ja saadana waim on neid jellele mõttele saatnud, et nemed õige asja eest seisawad. Selle järeldus on waimulik orjapäoli, waimuliku otfustamisewõimaluse puudus ning Jumala sõna ja õnnistuse ärasteimine. Inimene pidi, Jumala järgmiselt, selle maailma üle walitseja olema.

Kui ta ennaft saadana wõimu alla andis, sai ühes sellega ka tema riik ja walitusedõigus saatana omaks. Selle järeldusel sai inimene nii waimliselt kui ihulikul ebaloomuliku seaduse alla.

Lilled õitfesiid selleks, et närtfida. Rohi kasvab, kuid kuiwab ja tõduneb ühtlasi sõäl juures; ja samuti on ka tõit inimese au kui rohu õiefene.

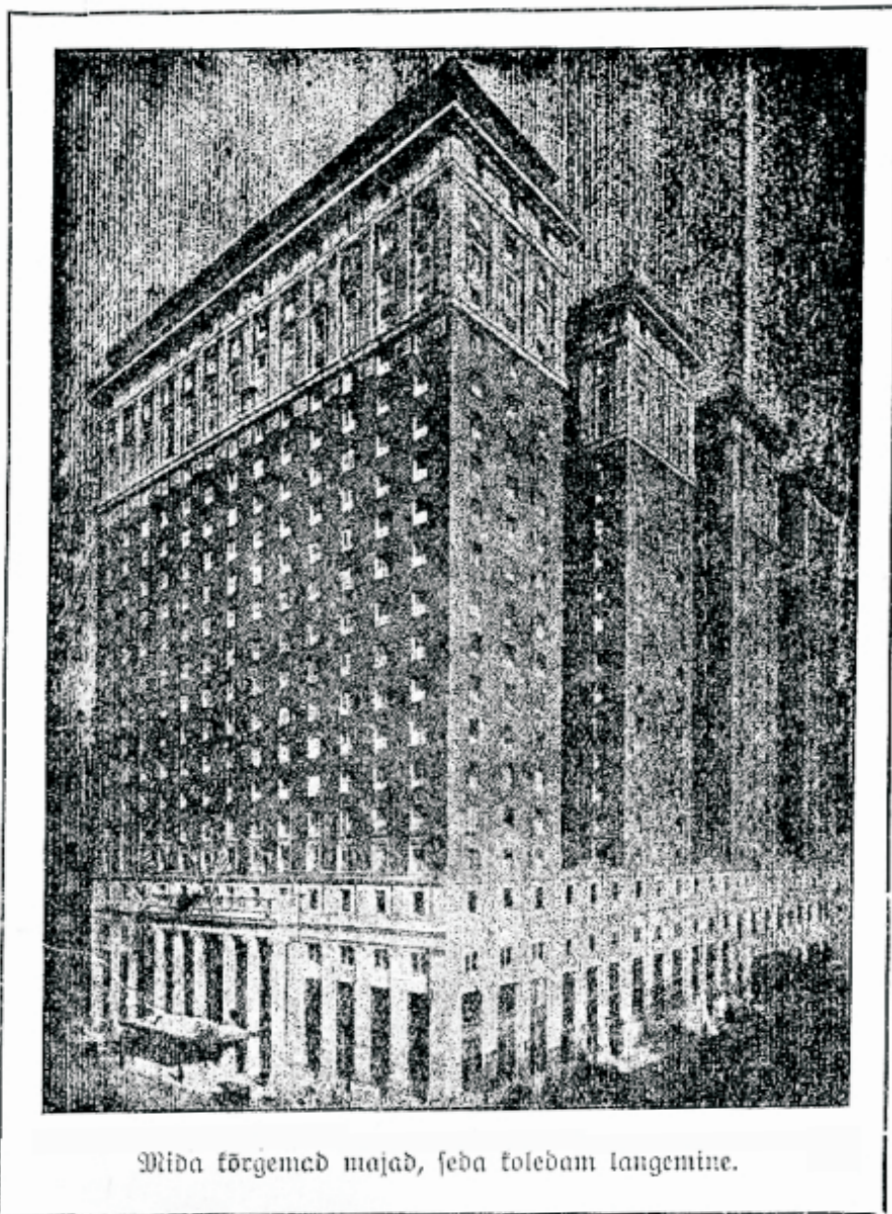
Meie näeme seda igal pool meid ümbritsewas maailmas, kuid selle pääle waatamata ei pane kaugelt suurem enamus seda tähele, mis Jumal prohwet Jesaja läbi ütleb: „...aga meie Jumala sõna jääb igawesti sesma“. Jes. 40, 6—8.

Äraneedimise ulatus.

Ebaloomuliku looduseseaduse järeldused ei tabanud mitte üksi taimed, loomi ja inimesi waid kogu terwet maakera. Meie maakera on, alates kõigekõrgematest wiljata mägedest

kunni kõigefügewamate maa kohtadeni merede põhjas, needmise all.

Patuorjuse järeldusel esile ilmuw needmine saab igal pool awalikuks tõdunemise, wastastikku üksteise häwitamise, näljahäde, katkude ja maawärisemiste näol. Kõit need sündmused saawad seda enam juurenema — nende

Mida kõrgemad majad, seda tõledam langemine.

tegewuse laialduse mõttes — mida lähemale armu aja lõpp jõuab. Jumal on seda oma sõnas etteütelda lastnud. Patu läbi roojatatud loodus peab „otfegu kuub wanaks minema“, ...ja neid peab muudetama“. Ebr. 1, 11. 12; Laul 102, 26. 27.

Selle tõendusi näeme igal pool. Wana riie paistab mõnest kohast kui uus olewat, kuid

teised kohad on päris läbi kulunud. Meie vaatame terwete kohtade pääle ja kanname riidet edasi, kuid läbitulunud kohad kattewad, ning meie peame kogu riide ära heitma. Riie ei ole mitte enam ilus; see ei kata ega sojenda ja ei täida seega enam oma ülesannet.

Samuti on ka lugu meie maakeraga. Ka tema on, kõdunemise alla sattudes, aeg ajalt wanaks jäänud ja muutub. Sisemine muutus mõjub aga ka pinna pääle seda purustades ja wiljatumaks tehes. Jumal on meile oma igaweses sõnas märgid ülesannud, mis meie tähelepanu maakeraga muutmise pääle peawad juhtima. Tema hoiatab meid seega selle lõpu-liku kokkuwarisemise eest ja juhib, nende märkide läbi, meie tähelepanu selle pääle, mida tema omas sõnas maailma saatuse kohta ettekuulutanud.

Neis Kristuse imelistes ettekuulutustes, mida Matt. 24. Mark. 13 ja Luuka 21 pää-tükkides leiame, paistawad meile teiste mitme-suguste märkide seast iseäranis silma: sõjad, näljad, kattud ja maawärisemised. „Rahwas tõuseb rahwa ja kuningriik kuningriigi wastu.

Suured maawärisemised on siis mõnes paigas ja nälg ja katt ja hirmsad asjad ja suured imetähed taewast peawad siis sün-dima“. Luk. 21, 11. 12.

Markus ütleb eelpool ülesloetud sünd-muste kohta et: „Need on suure waewa hakatused“. Mark. 13, 8. Need on, teiste sõnadega öeldud, maakeraga uuestsündimise walud, mis meid kohtu- ja Kristuse tuleku ajajärku juhivad, mil Jumal lõpeks maa saab uueks looma.

Paneme seda tõeasja tähele, et kõik need ettekuulutatud asjad iseäranis wiimaste aas-tate jooksul enneolemata määral on ilmsiks saanud.

Maailma sõda.

Kõige ennem paneme tähele maailma sõda, seda kõigesuuremat, kogu ajaloos. Sellest saadud kahju hinnatakse 250 miljardi dollarit, 10. miljoni inimese elu, arwata hull wigas-tatuid, pea täielikult ärahäwitatud tsiwili-satsioon, 24. trooni ümberpaistamine ja kol-bluse tunnete äärmine langemine kogu haritud inimkonna seas. Need on kohutawad sõja-järeldused, kuid maailm ei ole sellest midagi õppinud.

1919 aastal oli Hiinas näljahäda. Kui mitu miljonit inimest hukka said, ei saa iialgi teatawaks. Londoni „Times“ kirjutas 15. dets. 1920. et Hiinas ainult kolmes maakonnas 13,500,000 inimest ilma peatoiduseta olid. Sellele järgnes näljahäda Wenemaal. Dr.

Fridtjof Nansen ütleb: „See näljahäda on kahlemata kõige koledam, mis iialgi inimese-soo ajaloos on olnud“. Wenemaal peeti — oma suurte wiljapõldude pärast — Euroopa wiljasalweks, kuid nüüd on kõik muutunud. Inimlik wiha, mis patu tagajärel ikka enam ja enam maad wõtab, häwitab kõik taga-warad ja kui Jumal wihma ei annud, oli kõik inimeste lootus otjas, ja enne olemata suur nälg wõttis maad.

Samuti on ka lugu olnud maawärisemis-tega wiimasel ajal; ka nende arw ja tegewuse awaldus on järjekindlalt suurenenud. Üks suurematest maawärisemistest wiimasel ajal oli mõni aeg tagasi Hiinas, Kiangsu pro-wintsis. Kõik maailma seisnograafid märkisid seda ülesse.

Hiinlased ütlesid selle kohta: „Mäed rän-dasid ühest kohast teise“. Maapind awanes ja sulgus ennast ja sawi pind jookkis kui wedel laawa.

Linnad ja külad said ärapuhutud ehk jälle jäädawalt maetud. Hiinlaste ametliku teada-ande järele saanud 1.000.000 inimese ümber hukka. Wäljamaalaste hoolsa lugemise järele aga 200,000. 1. Septembril 1923 oli kole maawärisemine mis Jaapani pealinna, Tokio, kus 2,500,000 inimest elab (ühes eeslinna-dega 5,000,000) ja Tokohama, linn, milles pea 500,000 elanikku, maatasta tegi. Urwa-tasse et üle 300,000 tuhande inimese on otja saanud. Kuid õiget arwu ei suuda keegi üles anda. Looduse häwitawad wäed on mitmel pool enneolemata määral tegewuses.

Kattud.

Ka mitmesugused kattutawad haigused — mida enne pole kuulda olnud, on mitmel pool maad wõtnud. On ju kõigile tuntud „influentza“ — laastaw töö — millest üksti maa puutumata ei jäänud — weel kõigil meeles. Ainult Indias üksti wiis see haigus 6 miljoni ümber inimest hauda ja kogu maailmas olla selle tõbe ohwrid üle 12. miljoni arwata. Teised ütlesid aga et üksti Indias 20. mil-joni selle tõbe läbi surid. Paljud surid teiste haiguste kätte mis influentza tagajärg oli. Kattud on minewiku pimedal keskajal, mil sanitaar olud ja hõõrseaded madalal astmel olid, palju ohwreid nõudnud; kuid nüüd tõusewad mitmed seni tundmatad haigused üles ja seda ajal, kus arstiteadus kõige kõr-gemal astmel öeldakse olewat. Arstid waata-wad abitult ja nõutalt kattude laastamise tööd päält ja langewad ise samadele tõbegele saagiks. Selle tõbe eest oli wõimata põgeneda.

Järg waata lht. 11.

Rahvusvahelised sündmused prohvetliku sõna walgel.

(1 järg).

Lõuna ja Põhja kuningas.

„Ja lõuna kuningas saab wägewaks, kes üks on tema würtidest, ja üks teine saab wägewamaks teda ja walitseb, selle walitsus on suur walitsus“.

Salm 5. Sellest salmist alates läheb prohwetikuulutus üle keskpäewa wõi lõuna ja kesköö ehk põhja kuningate wõitluste juurde. Selle prohwetikuulutuse paremini mõistmiseks on kõige ennem tähtis, et meie Aleksandri nelja riigiosa kohta selgusele jõuaksime ja seda alates Palestiinast kui keskpunktist. Need riigiosad asusid nii kui öeldud „nelja taewa tuule pool“, ja nimelt järgmiselt: Makedonia osariik Kassandri walitsuse all Läänes, Thraakia osariik Lysimachus'e walitsuse all Põhjas, Siiria ja selle ümbruse maa-ala kunni Indudenti Põhjas ja Idas, Seleukuse walitsuse all, ja Egiptus Ptolemäus'e all Lõunas. Aga juba 297 a. en. Kr. suri Kassander ja 286 a. en. Kr. sai Makedoonia Lysimachus'e teiste maakohadega, Thraakiaga ja Wäike-Aasiaga, ühendatud. Sõda, mis 281 a. enne Kr. Seleukusega lahti puhkes, lõppes tema kasuks, kes nüüd Wäike-Aasia enda alla sai ja lõpuks langesid ka Makedonia ja Thraakia temale saagiks. Sellega jäid siis ajaloo eesplaanile Palästiina põhjapool osas Seleukuse walitsus ja lõuna pool Ptolemäuse walitsus. Selle kohta ütleb Luther trehwawalt: „Sääl on meil tegemist kahe kuningriigiga, Syria ja Egiptus, kes iseseksis kisklewad ja purelewad“.

Paralell-Biibel annab wiendama salmi mõtte selgemalt edasi ja nimelt: „Ja lõuna kuningas saab wägewaks; ja üks tema würtidest saab wägewamaks kui tema ja saab walitsema — selle walitsus on suur walitsus“. Selle kohta ütleb Lange Kommentaar: „Sündmus, mille pääle see kirjakoht tähendab, on 312 a. en. Kr. alustatud seleukuslaste walitsus Seleukus I., selle Ptolemäus Lagi Nikatori wõi ülemjuhataja, läbi, kes oma wõimu laienemise järeldusel alates Phrygiast kuni Induseni, oma läskijast wõimu poolt ülemaks sai ja kõikide Alexandri wõimu jagajate würtide seast wõimu ja suuruse poolt kõige enam Alexandriale lähemale jõudis. Seleukus, kes esiteks Babelis ainult asewalitseja oli, pidi nimelt Antigonus'e eest Ptolemäuse juure Egiptusesse põgenema ja wõttis osa selle juhatuse all sõjast esimese wastu aastatel 314—311 en. Kr. „Illust. Weltgesch“. II lht. 42.

Et see (sõda) õnnelikult lõppes, ei saanud ta mitte üksi oma asewalitseja kohta tagasi, waid lühikese aja kestel laiendas oma wõimu kuni Induseni ja hiljem kuni Hellespont'ini.

Seega sai ta palju wägewamaks, kui Ptolemäus.

Tema sai Syria riigi alustajaks, wõttis ise endale, oma paljude wõitude pärast, Nikator'i wõi wõitja nime, alustas palju linnu, muude seas ka oma päälinna Antiochia. Ptolemäus Lagos'e wanem poeg tappis ta wiimaks ära 280 a. en. Kr. Ptolemäos I wõim ulatas pääle Egiptuse weel Sülesyria, Põhonia, Palästiina, Cyrenia, Cypruse ja n. e. üle. Tema eeskujuliku walitsuse järeldusel a. 311 — 284 en. Kr., sai Alexandria linn hommikumaa kuningannaks. Tema iseäraline teenistus oli aga kuulsa Alexandria raamatukogu asutamine ja Pharao saarele suure tuletorni ehitamine, mis üks seitsmest maailma imedest on. Ptolemäused walitsesid Egiptuses kuni 30 a. en. Kr.; seleukused Syrias aga 64 a. en. Kr. Siis langes mõlemite walitsus Rooma kätte. Prohwetikuulutus näitab nende ajalugu, nagu kõige teiste rahwaste oma, ei mitte nende eneste pärast waid sellepärast, et nemad Jumala rahwa ja ilusa maa üle walitsesid; sest Palästiina asus nende mõlemi maa wahelohal ja oli egiptlaste walitsuse all alates 301 a. kuni 203 a. en. Kr. ja siis syrialaste walitsuse all.

Ptolemäus II. ja Antiochus II. „Ja mõne aasta pärast heidawad nemad ühte nõusse ja lõuna kuninga tütar tuleb põhja kuninga juure neid asju ära seletama; aga tema käewars jääb rammaks ja tema ei jää seisma ega tema seeme ja teda antakse ära, ja need, kes teda senna saanud, ja need, kes teda kinnitanud sel ajal“. Salm 6.

Ptolemäus Lagos'e järele walitses 283 a. kunni 246 a. tema teine poeg, Ptolemäus II. Philadelphus, selle walitsuse ajal Egiptus ikka enam ja enam kosus ja kes ka Wana Testamendi kreekaelse tõlke, mida „Septuaginta'ks“ hüüatakse, walmistada lasi. Wahel ajal walitses Syrias Seleukus Antiochus I. poeg, Soter, 280 — 261 aastani, kes gallialaste poolt palju kannatada sai ja 261—247 a. walitses Antiochus II. Theos, kes 257 a. Egiptusega sõjajalale sattus, mis kahessa aastat kestis.

(Järgneb).

KAUA AJA JÄRELE.

A. S. Maxwell.

(I. järg).

Kas ei olnud siis tema jaoks enam ain-
samatti lootusekiirt—midagi, mis oleks nõrka
valgushelki sellesse pimedusesse heitnud, mis
teda ümbritses?

Oli õhtu ja peagi jõudis aeg kätte, mill
väikene Uda harilikult magama läks. Laps
oli väsinud ja pettunud päewafest läbielust
ning ta oleks ilma harilikku palwet lugemata
woodisse läinud; kuid üks mõjuw tung põh-
justas teda põlwitamisele. Ja miski mõju —
wõib olla ainult harjumus, sest mõtlemiseks
oli ta liiga väsinud — põhjustas teda oma
kõigearmsamat väikest palwet lugema, mida
ta harilikult ikka oli lugenud. „Armas Jeesus,
saada meie isa jällegi koju ja laua meie eest
nõnda kaua hoolt, kui tema kodumäe ära on“,
kuuldus lapse huultelt. Need lapse lihtsad
sõnad liigutasid ema jällegi pisaratesse, mis
waewalt olid ärakuiwanud. Need sõnad olid
wäga tema pääle mõju awaldanud ja pääle
selle, kui ta väikest oli suudelnud ja magama
uinanatanud läks ta alla ja mõtles kõige üle
siigawamalt järele.

Lütrefene oli palwetanud et neile nende
isa tagasi antakse, et Jeesus nii kaua nende
eest hoolt kannaks, kui isa ära on. Kas oli
sel palwel vähematti otstarbet? Kas aitas
niisugune palwe ütleilidse? Wast ehk ainult
väikemate juhtumiste korradel? Kas aga see
palwe ta haruldase häda korral aitaks? Kas
Jumal saaks aitama?

Tema ei olnud eelmise päewa hommikust
saadik palwetanud. Selle kurbtusega täidetud
pommi lõhkemine oli teda harilikult teelt kõr-
wale paislanud. Aga nüüd jes õhtuses wai-
fuses, kus tema üffildus iseäranis tuntaw oli
tundis ta, et temale midagi muud üle ei
jäänud kui ainult kõigewägewama käest abi
paluda. Enda äärmises meeleheitlikkus oletus
põlwtas ta lõpeks ja tühjendas kõik oma
südame Jumala ees.

Esitaks oli tema palwe launis terawa-
tooniline mis isegi Jumala süüdistust sisal-
das, et ta tema mehe ära wõtnud. Kuid aeg
ajalt sai üks pehmenew mõju tuntawaks ja
sai peagi tema üle wõimust. Kristuse libeda
karika ja palwe meeletuletamine, mõjutas ta
teda, ehk küll kohmetult ja aralt, neid sõnu

fordama: „... ometi mitte nõnda kui mina
tahan, waid kui sina tahad“.

Kui ta lõpeks põlwedelt ülestõusis oli
torm tema hinges wäiksemaks jäänud. Tun-
dus kui oleks Jeesus ise tema läheduses wi-
binud ja weel kord tormile wõlnud: „Ole
wait ja waga!“

Kuu paistis heledalt läbi akna tupp. Mäine keeras end ümber ja tahtis oma wana
koha pääl pea kustuwa küünla juures aset
wõtta, kui tema silmad seinal olemate hõbe-
täheliste salvide pääle juhtusid. Nende sal-
vide sõnad olid kui jumalik kuulutus, mis
iseäraliselt tema jaoks määratud, sest need
olid: „Kui seda, keda tema ema trööstib,
nõnda tahan mina teid trööstida“. „Ära
karda mitte... Kui sa weest läbi lähed, olen
mina sooga ja kui sa jõgedest läbi lähed, ei
pea nemad sind mitte ära uputama... Et sa
mu meelest kallid oled, siis oled sa auuliseks
saanud ja mina armastan sind“. Jes. 66,
13; 43, 1. 2. 4.

Üks pilwe kattis järsku kuu valguse kiini,
ja sõnad kadusid tema silmist, aga need olid
enda ülesande täitnud ja jällegi julgust wõt-
wale südamele weel enam troosti ja julgust
toonud.

Waewalt oleks pr. Vennul küll seda mõtelda
wõinud, et temale selles trööstis osaks saada
lasti, et seega weel siigawamast weest läbi-
minekul abiks olla. Isegi seltsamal wõl pidi
weel järgmine läbilätsumine tulema; kuid
Jumal, kes isa sarnaselt halastab ja ema
wiisil trööstib, tegi selles ettewalmistusi, et
kõik, mis tulemas oli, wõis tema abiga ära-
wõidetud saada.

Kui ta nõnda tumedal kuuwalgel wäikeselt
istus ja selle traagilise saatuse üle, mis teda
oli tabanud, järele mõtles, ühtlasi meele-
tuletades neid trööstirikkaid salme mida ta
seinalt lugenud, siis segas seda wäikset rahu
Uda woodi poolt kostew ebaharilik ähkimine
ja hirm täitis tema südant. Selle järele kostis
lapse hirmunud hääl, mis hüüdis: „Ema, ema,
tule ruttu ülesse!“

Kas on isa?

„Oh ema, ma nägin wäga kohutawat
und!“ ütles Uda, kui ema tema magamis

tuppa astus. „Ma nägin nnes, et keegi piisfi käes hoides meie isale järele jooksis ja wiimaks teda piisfitifuga nõnda haawas, nagu sõdurid harjutusel õlg kujusse torkawad: „Uda, ära räägi sellest sõnagi enam!“ hüüdis ema karsitult.

„Aga ma pean seda tegema, armas ema, sest see on mind väga ehmatanud. Ma mõtlesin ka veel selle pääle mis preili lord pühapäewa koolis ütles, et kõik surnud, kes taewa ei saa, senna saawad kus alaline tulejärw põleb ja nõnda siis tule piina peawad kannatama. Mulle paistis kui oleks keegi meie isa wõtnud ja teda kuhugi alla tule järwe heitnud ja siis—siis ärkasin ma üles“.

„Misfugune hirnus unenägul“ ütles ema, püüdes enda rahulikku meelt alalhoida, mis temalt wägise kaduma tippus. „Maga aga edasi, mu laps, ja ära mõtle mitte enam selle pääle“.

„Aga ema, kas see tõsi on, kas meie isa on siis täesti tule järwe heidetud?“

„Ei ole; kindlasti ei ole“, ütles ema.

„Aga kus isa on siis“, küsis laps edasi?

See küsimine oli emale liig ja ta oli sunnitud ennem iseennast rahustama kui ta lapsle wõis wastata.

„Ma mõtlen — ma usun et ta taewas on“, wastas ema, kui ta ennast pisut rahustanud oli.

„Ja millal näeme meie teda jälle?“

„Mitte enne kui meie sureme ehk jällegi ülestõusmise hommikul“.

„Mis see „ülestõusmine“ tähendab?“

„Kui Kristus lord tagasi tuleb siis saab ta kõik surnud inimesed elawaks tegema“.

„Aga, ema, kui isa nüüd taewas on siis peaks ta juba praegu elus olema“.

„See on tõsi, mu laps“, wastas ema.

„Aga misjaoks on siis veel ülesäratamist tarwis, kui ta elus on?“

Ema ei mõistnud sellepääle wastust anda. Ta ei olnud iialgi selle pääle mõtelnud.

Ta nägi ainult selles enesele pääfeteed, et ta lapse mõtted teise asja pääle juhtis ja lapsle uuesti magama uinumist soowitas.

Laps uinus ka peagi magama, kuid ema ruttas alla, istus wanasse leentooli ja hakkas selle üle järelemõtlemata, mida laps oli õelnud.

„Aga kus on Harry siis tõelikult“, küsis ta eneselt. Tema oli siimaale uskunud, et kõik hääd inimesed — ja ükski ei olnud ju parem kui Harry — surma korral kohe taewa lähewad.

Kuid Uda mõtte järjekindlus oli ju selge.

Milleks peaks siis veel ülesäratamist tarwis olema, kui tema Harry elas?

Kas saaks Jumal kõik püha rahwa, keda ta pika aja taewas elada lastnud, siis just selleks Kristuse tuleku eel uuesti surra lastma, et tõotatud ülesäratamist teostada? See oleks ju mõttetu. Kas ta aga neid sel ajal ainult selleks maa pääle saadab, et neile uued ihud anda? See paistab samuti mõistmata olewat.

Aga wõib olla et ei olegi ülesäratamist? Kuid see pidi olema, sest Paulus kirjutab sellest kufagil Uues Testamentis, et kui surnuid üles ei äratata, siis on ka need, kes Kristuse sees on läinud magama, „hukka läinud“. Kuidas wõisid nad siis hukka läinud olla, kui nad taewas oleks olnud? Misfugune mõte pidi küll tõde olema?

Kindlasti oli ülesäratamise mõte ja see, et kõik surma läbi siit lahkunud kristlased kohe taewa läksid — üksteisele risti wastu käiwad.

Kuid kumb mõte nendest oli tõde? Kus on siis praegu Harry? (Järgneb).

Sõjad, lakkud, näljad, maawärisemised.

Algus w. lhf. 7.

Tema püüdis oma ohwreid laewadel, mis sajanDED penifoormad kindlast maast eemal merel asusid kui ka üfsikute mäe elanikkude majades ja üfsikutel mere saartel. Seda lattu wõidi õigusega selleks Jumala nuhtlusels nimetada, millest prohwet Efsiel räägib.

Inimene, keda Jumal algusest maa üle walitsejaks pannud, on oma Looja unustanud ja patu ning kurjuse sulaseks saanud ja langeb fogu loodusega kõdunemise ohwits.

Inimeste tuimus Jumala hoiatuste kohta.

Sellepärast, et inimesed Jumala ja tema looduse seaduse tähelepanemata jätawad, hukkawad nad miljonite wiisi enda kaasinimesi ja teewad iseeneste kodudest lahinguwäljad. Kui inimene Jumala nõuande tähelepanemata jätab ja ise oma teed läheb, siis lasseb Jumal teda oma tahtmise järele teha, sest tema ei sunni ühtegi ega awalda kufagil wägiwaldada. Maailm unustab Jumala ja läheb ühes siin ülesloetud ja veel paljude teiste prohwetite ettekuulutustega enda äri- ja lõbustushimudes edasi ja püüab alati Jumala hoiatawat healt ära lämmatada.

Meie wõime Jumalat unustada, kuid Jumal ei unusta meid. Tema ei jää enne rahule, kui fogu maa kõikidest patu plekkidest puhastatud on. Tema ootab ifka veel ja palub inimest patust lahkuda ja Kristuse ohwrit wastu wõtta. Unname seepärast veel täna enda südamel Kristusele maad, et tema au wõiks säält pattu jäädawalt eemale saata.

M. C. Wilcoxi ainetel.

Terwis, kafinus.

Rõõmus meel arstirohuna.

On üks teatud selts seedimisrikkaid mida mitte üksi toitluseeskirjadega ei saa selle pärast kõrvaldada, et nende seedimisraskuste tõeline põhjus mitte pääasjalikult seedimisorganides ei asetu, waid pahas meeleolus. Seedimist võib waimse mõju läbi tugewasti edendada ehk jälle taastada.

Kurwameelsus segab mao loomulikku tegevust ja mõjutab, et toit meie seedimiskanaalis ainult aeglaselt edasi liigub.

Wanam, loojast inimesele karastajaks määratud, jook on wesi.

Rannatamatus, ärritatud oled, pahandused, mured ja teised sellesarnased mõjud takistawad samuti seedimist. Meie seedimisorganide töötamise edukus oleneb suurel määral meeleolu seisukorrast ära.

Sellepärast ära söö ialgi, kui sa pahas ehk ta rõhutatud meeleolus oled, waid ainult siis, kui süda rõõmus ja meel õnnelik on. Luulas, kes Kristuse järgite seas arstina tuntud oli, teatab apostlite päewilt nelipühi ajal et imed sündisid ning haiged terweks said „ja wõtsid rooga wäga rõõmsa ja täiesti waga südamega ja kiitsid Jumalat ja neil oli arm kõige rahwa juures.“ Ap. t. 2, 46. 47.

Apostel asetab kohustuse, tänulik olla, kõige laiemale põhiohusel. „Tänage kõige asja

fees“ (Teised tõlled; Olge tänulikud kõigis asjus) kirjutab ta; „sest see on Jumala tahtmine Kristuse Jeesuse fees teie wastu“. 1. Tesl. 5, 18.

Õnnistusekuulutus Jeesusest on selleks määratud et see wõiks igale usklikule saata „ilu tuha asemele, rõõmustuse õli leinamise asemele“. Jes. 61, 3. Ewangelium on tõelise arstirohi kõikide haiguste wastu, mis maharõhutatud ja kurwast meeleolust alguse saanud. Jumala Waimu nimetatatse kõigesuuremaks „Rõõmustajaks“.

Need, kes waimsest maharõhutatud ja kurwas meeleolus, wõiwad uimastawate ainete sissewõtmise järeldusel ajutist eba-tergendust tunda. Kui meie päähaju mürgitatud on, siis unustatatse teatud ajaks mured ja waiud; kuid niipea kui uimastus kaob, muutub selle isiku waimne seisuford weel halwemaks.

Selleks, et inimesest rõhuwaid waimseid mõjusid alaliselt eemal hoida, mõeldakse et peaks end alaliselt uimastawate ainete mõju all pidama, mida ka tuhanded selles mõttes teewad, et siis õnnelikumad ja selle järeldusel ka terwemad oleksid.

See tee wiib aga igat ühte lõpuks nii waimsest kui ihulikult hukatusesse. Ainult Jumala Waim on tõelise õnne, rõõmu ja rahu tooja.

Igasugused uimastusained on saadanast wäljamõeldud aineid, mis tedagi tõelikult ei rahulda. Ilegi enam jagu kristliku kiriku liikmeid on alaliselt ükskõik misuguste uimastawate ainete mõju all. Nemad wõiwad wobalt tekwed nädalad ja kuud ilma palweta elada, aga see on neile wäljatamamata piinaks, ilma harilikku Siina tee, wõi kohwi kasita, ehk jälle ilma tubakat suitsetamata läbi saada.

Kuidas küll wõiks üht rõõmust ja tänulikku meeleolu omandada ja seda alalhoida? Selleks on ainult üks tee olemus ja see on siis meie oma, kui meie Jumala eelhoollisust tunnistame ja ennast rahulikult tema hoolde usaldame.

„Õndjad need, kes puhtad südamest; sest nemad peawad Jumalat nägema“, kus teised ainult saadanat, inimeisi ja õnnetuist seisufordi näewad. Kõik oluforrad ja läbielud on Jumala abindud mis läbi ta neile lasseb hädä osaks saada, kes teda usaldawad. Dr. D. S. Kress.

Noorloo osakond.

Tõendus et ka täna veel Saulusest Paulus võib saada.

P. alew asus waimliselt pimedas ja jumalafartmata ümbruses. Senna asus üks noor jutlustaja ja hakkas Jumala sõna kuulutama.

Tema tööl oli suur tagajärg, sest paljud ärkasid patu unest ja hakkasid tõsiselt küsima: „Mis pean ma tegema, et ma igawese elu saaksin?“

Teatud kohas ja ajal peeti järjekindlalt koosolekuid millest elawalt osa wõeti. Ühel õhtul seadis ta keegi isand Lensmann samumud senna poole, et sellest koosolekust osa wõtta. Tema eesmärk ei olnud küll mitte säält midagi õppima minna, waid kui võimalik, seda tööd taastama ja jutlustajat walitsuswõimude kätte toimetama, neile teatada tahtes, et jelle mehe töö loogu ümbrusele hädaohtlik on.

Seel senni pidi ta kaunis järjult mäest üles minema, mis teda kiwile istuma ja pisut puhkama sundis. Korraga filmas ta enda läheduses noortmeest, kes ka kiwil istus ja midagi oma taskuraamatusse märkis.

Lensmann oli seetõttu haruldaselt hääs meeleolus ja ei pannud eumem täheleegi et ta selle nooremehe juure oli läinud, kui ta temalt küsib:

„Nõhtawasti olete küll wist üldõpilane, et nõnda hoolkasti uurite?“

„Ja, minu eesmärk on hoolas uurija olla“, kuulbus wõõra suust wastus.

„Ja mida teie uurite, kui küsida tohin?“

„Ma uurin loodust, elu, inimest, ja neid raamatuid,“ wastas wõõras.

„Koh, see oli küll laialdane wastus,“ ütles Lensmann naeratades, „kuid sellega ei ole Teie sedagi ütelnud, kas teie liid wõi kala olete.“

„Siid ega kala ei ole ma küll kumbki, kuid olen kalapüüdja — nimelt inimeste püüdja.“

„Ah, Teie olete inimeste püüdja!“

„Ja, mind on ühe kõrge ülemuse poolt wälja saadetud.“

„Kõrge ülemuse poolt wälja saadetud?“ kordas Lensmann. Kas naljatate minuga wõi räägite tõtt?

Wiimasel juhtumisel lubage et ma teie fätt pigistan; sest ka mina olen inimestepüüdjana wäljas.

Olen kuulnud et siin läheduses üks usuhullustaja tegutsemas olla ja pean oma kohuseks tema kahjulikku tegewust taastada. Ta pidada igal pool majast majasse ümber käima ja naiste pääd kõiksugu uute usawaadetega segamini ajama. Mina tahaksi temale hääd õpetuse anda.

Kas teie seda segajat ja „naisteeffitajat“ tunnete? küsis wõõras Lensmannilt.

„Ei tunne, kuid tema peab täna mind tundma saama!“ wastas Lensmann.

Nii kui öeldud kanda tema tegewus iseäranis naissoo seas — kes ju loomulikult nõdremad — kõige paremat wilja. Meie teenija käis ühel õhtul ka tema kõnet kuulamas ja pääle seda ei teegi ta muud kui nutab ja ütleb enese kõige suurema patuse olewat ja n. e. Tema on aga iseloomu poolest kõigiti hääd inimene ja ei taha ussikeselegi liiga teha. Kohju et ka see ilmsüüta olewus oma harilikku ilmawaate on muutnud ja tema mõjul elitusesse sattunud. Mõnuguseid segaduse saadetuid olla palju ja sellepärast peab selle kahjuliku mehe tegewusele piiri pandama. Kas ei tahaks ka teie minuga ühes tulla ja selleks kaastegew olla et segadus laiemale ei saaks laguneda.

„Segaduse wastu töötamiseks ei ütle ma ialgi ei, waid tahan kõigest jõust tõe ja õiguse laialelaotamiseks tegew olla.“ Tulen sellepärast hääl meel teiega kaasa.

Ja nõnda läksid nad mõlemad hääs tujus kohole, kus teatud koosolek pidi olema, et sääl ühiselt enda plaani teostada. Koosoleku ruumis oli hull rahwast kokku tulnud, kuid kuulutaja wõlbi weel puuduwat. Kui Lensmann seda teada sai teatas ta ka sellest kohe oma kaaslastele ja pani temale ette eesruumis ootama jääda, kus neil wõimalik oleks igat sisseastujat näha, kelle seast ta kohe eemalt oodatud isikut arwas äratunda wõiwat.

Ta ei olnud ialgi weel kolportööri näinud, waid wõis teda ainult ühe oma tuttawa kirikuõpetaja kirjelduse järele ettekujutada, kes oli jutustanud, et nemad nõnda idiootiliste

kalduwustega ja waadetega on, et neid kohe wäijänagemise järele wõib ära tunda.

Wida rohkem ooteminutid möödusid, seda rahutumaks sai Lensmann.

Wiimaks ütles ta oma kaaslastele, et nende ootamine wist asjata on ja lissas juure, et seda kolportööri on wist hoiatatud. Pika ootamise järele tõusis ta wiimaks istmelt ja pani oma seltsilisele ette eesruumist wälja minna.

Aga noormees peatas teda ja ütles: „Aga isand, teie ei wõi ju ometigi niisugust hääd juhust kasutamata jätta, et rahwale sellekohast õiget õpetust anda, ehk vähemalt selle hullustaja eest hoiatada.“

Rahklemata saawad rahwas teie sõnu tänuga wastu wõtma.

„See tuleb mulle päris ootamata ja ma ei ole selleks ennast walmistanud; päälegi ei ole ma üleüldse kõnemees, waid tulin ainult teatava waimuliku ringkonna ülesandel, et siin seda jutlustajat tabada ja wõimude kätte toimetada.“

Snimeste nägudest paistab aga selgesti, et nad millegi järele igatsewad ja meie ei tohi mitte neid tühjalt ära minna lasta, wastas noormees.

„Wõib olla“, wastas Lensmann, kuid mina ei ole kõnemees; ei ole isegi sõõgi palwgt ialgi kuuldawalt lugenud, minu pärašt wõiwad küll kõik samuti koju pöörata nagu nad siia tulnud.“

Aga kas teie ei peaks neile wäikest kõnet? Mina istun ka nii kaua siin ja kuulan päält; seega saame ikka rahwale kasuks olla. Olge nii hääd, tehke seda!“

Nooremehe filmad lõiwad rõõmul särama.

Mina olen nõus seda tegema, kuid ainult tingimisel, et teie minu kõnet takistama ega mind segama ei saa waid lõpuni pääitkuulajaks jääte.

„Noh, nii wiisakufeta ma ju ei ole“, wastas Lensmann.

Lensmann jäi istuma; noormees tõusis üles ja astus laua juure.

Waewalt wõib Lensmann imestust ettekujutada, kui ta nägi oma kaaslast — kes tõelikult see oodataw jutlustaja oligi, kelle finniwõtmiseks Lensmann wäljas oli — pühalikult oma käd kofku panewat ja teda mõjuwalt ütlema kuulwat: „Palugem!“

Ta palwetas nii sildamlikult, et paljude silmist pisarad weeresid. Tema palwetas Jumala poole iseene ja teiste pattude ja nõtruste pärašt; ta palwetas nende eest, kes Kristuse järelejäijaid wihtawad ja tagasiusa-

wad. Tema huultelt kõlas südamlilikult: „Iga, anna neile andeks, sest nemad ei tea mitte, mis nad teewad.“

Selle järele luges ta oma kõne algkirjakohta, millele mõjuw jutlustus järgnes.

Lensmann istus, kui finnaelutult ja näis igat jutlustaja suušt tulewat sõna, kui neelama.

Ta istus rahulikult paigal, kunni koosoleku lõpuni, kuid ka tema põski mööda weeresid samuti pisarad, kui teistelgi kuulajatel.

Koosoleku lõpul astus ta jutlustaja juure ja ütles: Tänan teid südamest nende elustawate sõnade eest, mis ka minu sifemusesse on ofustawa pöörde toonud. Kas teie wõite mulle minu pilkawaid sõnu andeks anda, mida ma teie wastu ja teie kohta ütlesin, ilma, et teadnud oleks, et teie see teatud isit oletegi? Näiid selle järele, kui ma ise asja oma filmaga näinud ja kuulnud, on mul hoopis teine waade teie tegewuse kohta.

Mina austan teid, kui isikut, kellel on ausad põhimõtted. Olete alati minu majas terwitatud, kui teil selleks soow ja wõimalus leidub. Tahassin, et ka minu omaksed wõiksid neid armsaid liigutawaid sõnu kuulda, et Jumal meid armastab ja weel täna meie, kui efiwate olewustega kannatlikult ümberkäib ja ootab, et meie teda oma juhatajaks ja lunastajaks walikšime.

„Tõesti, kõik see elu on tühi ja kole ilma Jumalata, ilma midagi parema lootufeta, kuid tõesti on midagi ülemat ja paremat olemas, mis täna minu sifemust on elustanud.“

Kõige südamlikumalt lahkusid nad üksteisest, lootes jälle õige pea kofku saada. Ta, armuõpetus on tõesti üks wägi, mis kõik wõib ümbermuuta, kes ainult endid ümbermuuta lasewad!

*****

Rõrwaldage kiwid teelt!

Keegi würšt tahtis ford oma alamatele hääd õpetust anda. Ta wõttis ühe juure kiwi weeretasa seda kess teed ja jättis seda senna,

Warsti selle järele sõitis seda teed mööda keegi talumees, kellel härjad olid wantri ette rafendatud. Mees nägi kiwi teel kes olewat ja ütles: „Küll on wast rumal tegu, niisugust suurt kiwi teele weeretada! Suwitaw oleks teada, kes seda on teinud!“ Ta talutas ettewaatlikult oma härjad kiwi kõrwalt mööda, nõnda kiwi puutumata oma kohale jättes.

Järgmiselt tuli keegi reisija seda teed mööda. Kui tema seda takistust teel ees

nägi, ütles ta vihafelt: „Olen ma elus palju kõlbmata asju ja tegusid näinud, kuid niisugust kõlwatust veel mittel. Minu mõtte järele peaks see mees, kes selle kiwi teele on weeretanud, siia kutsutama ja teda kiwi tagasiweeretama sunnitama“.

Nõnda teiste häbemattuse üle pahandades, kes teistele kiwa teele weeretawad, läks ta vihafelt oma teed edasi. Pea selle järele tuli seda teed keegi lõbusas meeleolus sõdur.

Juba eemalt nähti tema puusjal mõõka läikiwat. Ta kandis oma pääd kõrgel ja astus iseteadwal sammul kiiresti edasi.

Ta ei pannud seda kiwi ennem tähelegi, kui ta selle wastu tõukas ja maha kukkus.

Selle üle äärmiselt vihastades mõtles ta: Seda oleks tarwis oma ülemusele teatada; sell wiisil võib ju wigastatud, ja koguni surma saada! Sarnaste mõtetega tegewuses olles astus ka tema oma teed edasi.

Palju teisi läksid sel päewal veel sellest kiwist mööda. Ka nemad kõik komistasid selle kiwi otsa ja pahandasid piiritalt selle üle, kes kiwi teele weeretanud; kuid ükski ei wõtnud waewaks seda kõrwale weeretada ja nõnda jäi ta sinna kauemaks ajaks. Wiimaks palus see würist kõik oma alamad selle kiwi juure teele kofku tulla. Nad ilmusid kõik määratud ajal ja würist pööras nende poole järgmiste sõnadega: „Armsad inimesed! Mina olen selle kiwi, mis teile nii palju pahameelt sünnitanud. teele weeretanud. Kuid teadke, et mull seejuures ainult hää eesmärk silmis oli. Kuid ma imestasin wäga, et mitte ükski teie seast ei püüdnud seda teelt kõrwale weeretada, sellepääle waatamata, et teie kõik selle pääle komistasite ja selle üle pahandasite.“

Iga wäiksem püüie seda kiwi kõrwaldada oleks teiste pahanduse ära hoidnud ja kõrwaldada püüidja oleks rikkaliku tasu saanud.

Pääle selle ei oleks see mitte üffi temale enesele kõijst rõõmu walmistanud, waid ka tema iseloomu arendamiseks kasulik olnud.

Kui teie seda kiwi nõnda kaua olete lastnud puudutamata oma asemel olla siis tahan mina ise seda teie siinolekul teelt kõrwaldada“. Tema tegi seda ja waata, kiwi alt ilmus nähtawale karbikene, millele järgmised sõnad olid kirjutatud: „Tasuks sellele, kes kiwi kõrwale weeretab“. Rasti awades paistid säält mitmed kuldükid.

Eks ole waew aufasti tasutud?

Nii mõnelgi kehwal oleks seda raha hädasti tarwis olnud ja ta oleks seda wõinud lerge waewaga teenida. Kuid kõik on waewa põlganud ja seega tõelise meelega kui ka mitte wäheha kasu lastnud kaduma

minna. Muidugi mõtleksid paljud seejuures: „Ja, oleks' ma teadnud!“—

Uga nõnda on see harilikult: Kui wõimalused on lastud mööda minna, alles siis kahetsetakse oma hooletust.

Sellepärast kuule, armas wäikene lugeja, mis Jumala sõna sülle ütleb: „Loopige kiwid kõrwale!“ „Walmistage teed, kõjste komistuse asjad ära mu rahwa tee pealt!“ Jes. 57, 14.

Kuid mõistke õieti! Komistamisest ei ole mitte alati wastu harilikku kiwi, ei, waid ka mitmesugused raskused ja takistused meie elus ja wead ning puudused meie kaasinimeste juures. Mõnikord võib üks ehk teine neid kergesti kõrwaldada. Kuid seda ei wõeta ette ega taheta mitte; kardetakse sellega ühenduses olewat waewa. Mida aga ootab Jumal igalt kristlaselt? See on: „Hoolast ja rõõmuga komistustest kinni haarata ja wõimalikult teed tasandada! Niisuguseid kiwa mis meid wihale ärritawad, halbu sõnu wõi pahameelt esile kutsuwad, on palju nii sinu kui ju ligemise eluteel. Mõtke aga et nende all ka alati mingisugune warandus peidus on, mida sull wõimalus üles leida ja omandada — wähemalt õnnelikuse tunne ja rõõm kordamineku üle on sulle kindlustatud. Kui sa oled selle kiwi kõrwaldanud, siis on ka sääl all peituw warandus sinu oma. Sellepärast mine ja kuula Jehowa sõna!“

*****

Kuldne põhimõte.

Kes küll ei tunneks seda kuldset reeglit, millele Kristus aluse pannud: „Kõik niid, mis teie iial tahate, et inimesed teile peawad tegema, nõndasamuti tehke ka neile“. Matt. 7, 12. Kui armas on see, kui meiega hästi ümbertäiaksel! Kuidas küll rõõmustab see meie meelt, kes meie wastu kaastunnet ja osawõtet awaldab ning kõjgis meile nõuts ja abiks alla püütab! Niisuguse inimese seltsis tahaks igaiüks alati olla.

Kuid kuidas on lugu meie ülespidamisega teiste wastu? Kas oleme ise ka walmis teisi awitama? Kui tihti küll unustame ennast selles asjas!

Meie tahame küll teistelt lahkest ja armastust maitsta, aga mitte seda edasi anda.

Rogu maailm tarwitab kaasinimeste abi.

Püüame siis kõik uuel aastal igat nurka jumaliku armastusega ja walgusega täita ning enda kaasinimesi oma ülespidamise läbi õnnelikuks teha.

Päewasündmused ajamärkidena.

Iga viies abielu lahutatud. Ameerikas, Chicago linnas oli möödunud aasta esimese kolme kuu jooksul laulatute seas iga viie abielu kohta üks lahutus. 1923 a. esimesel weerandil anti välja 7505 laulatustuba ja samal ajal lahutati 1588 abielu.

Rogu möödunud aasta jooksul oli 38,094 abieluse laulatust ja 7285 lahutust. Lahutuste arv on viimase 8. aasta jooksul kaheksandeks kasvanud, kuid abieluse astujate arv ainult ühe kaheksandiku võrra suurenenud.

Euroopa läheneb uuele sõjale. Rõnes, mida Lloyd George wesleijaanlaste konverentsil Londonis pidas, lõendas ta, et Euroopas praegu enam sõdurit olla kui enne suure maailma sõja algust. „Rahwad“, ütles ta „on ikka veel saatanlike sõjamašinade väljamõtlemise kallal tegewuses, selle pääle vaatamata, et nad kõik on rahulepingule allkirjutanud. Ükski rahvus ei ole viimaseft sõjast õppinud, et suurearvuliste sõjawägede harjutamine inimesefoole ainult hukatult võib tuua. Saatanliku sõjatantsu alustatakse jälle peagi uuesti. Inimesi peaks õpetatama sõja kui vägiwõlde kuritöö pääle vaatama“.

Suurem lugus-õhulaew. Rõige elegantsem õhulaew maailmas on praegu Itaalias ehitusel.

See on õhulaew „Napoli“, millel 12 kolmesaja hobuse jõulist mootorit. Selles laewas asub pääle muu hiilgawalt siseteadud elektritöö, millel 100 kaasreisija jaoks võib lõunat valmistada.

Selle õhulaewa tarwitajad asetatakse lõunasöögi ajaks illelegantseesse söögiruumi.

Pääle selle asub laewal ilus taliaed ja klassidest ümbritsetud rõdu „Terrasse“, millest reisijad mõnusalt väljawaadata ja lennu ajal ümbruskonna ilu waadelda võiwad. See, millest ennem muinaslugudes kõneldi, näib tõeasjaks saanud olevat. Kuid Jumala sõnas oli sellest juba ammugi kirjutatud. Waata Amos 9, 2.

Ra õhurõõwliid. Uulitsarõõwlite kõrwal on nüüd ka õhurõõwliid tegewusesse astunud, kes nende õhulaewade pääle jahti peawad, millest teada, et neis suuri rahasumme weetakse.

Limas, Perus, tõusis tuntud lendur, Hoyd Moore, lennumasinal õhku, et walitusasutuse raha, mida 16,000 dollari oli, kuhugile kindlustuseks wiia. Teel ajasid temale õhurõõwliid järele ja tema oli sunnitud maanduma.

Moore juhtis kindlal käel lennuaparati maapinnale ja jõudis raha pakki ühes wõttes enne pakku tihnikuse põgeneda, kui tema tagaajad maanduda jõudsid ja pääsis õnnelikult.

Automobiili on juba ammugi selle musta tegewuse otstarbeks tarwitatud. Kuid nüüd awanewad rõõwlitele uued väljawaated õhus, ja kui piirita need on!

Tõesti meie elame edu-ajajärgus ja seda ka kuritegewuse alal.

Ajakohased,

Waimulikud kõned,

peetakse järgmistes linnades:

Tallinn, Merepuiestee, 14-a.

Tartus, Pihtwa tän. nr. 10, kort. 2.

Narwas, Peetri turg, Luschkowi maja nr. 10.

Rakweres, Pilt tän. nr. 68.

Tapal, Rabala tän. nr. 4.

Paides, Lai tän. nr. 9.

Pärnus, Karja tän. nr. 3.

Kuresaares, Rubermangu tän. nr. 6.

Walgas, Uus tän. nr. 24.

Wõrus, Jüri tän. nr. 6.

Saapsalus, Wäike Liitwa tän. nr. 14.

„Tõe Sõnumi“ aastaläigu hind on 180 m.
Üksik nr. maksab 15 „

Wäljaandja: 1895 a. asutat. 7 p. Adw. Cesti Liit. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Martha Kaba'le Merepuiestee nr. 14-a Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. Bärengrub, Posti tän. nr. 48, kort. 5, Narwas, kuhu kaastööd tulewad saata. D.-Ü. „Narwa Kirjastusühisuse“ trükk, Narwas.